

Nationalparkfond Thy

Miljørapport for

Udkast til

Nationalparkplan 2016-22, Nationalpark Thy

Nationalparkfond Thy

Kirkevej 9

7760 Hurup

Kolofon

Titel: Miljørapport for udkast til Nationalparkplan 2016-2022 for Nationalpark Thy

Forfattere: Lars Christian Adrados og Else Østergaard Andersen.

Indhold

1. Indledning.....	5
2. Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
2.1 Indhold	5
2.2 Hovedformål.....	5
2.3 Forhold til anden lovgivning og planer.....	6
3. Nuværende miljøstatus og dens sandsynlige udvikling ”0-alternativet”	7
3.1 Den biologiske mangfoldighed, flora og fauna	7
3.2 Befolkningen.....	9
3.3 Jordbund, vand, luft og klimatiske forhold	10
3.4 Materielle goder, landskab og kulturarven.....	11
4. Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt	11
4.1 Den biologiske mangfoldighed, flora og fauna	11
4.2 Befolkningen.....	12
4.3 Jordbund, vand, luft og klimatiske forhold	12
4.4 Materielle goder, landskab og kulturarven.....	12
5. Eksisterende miljøproblemer	12
5.1 Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser	12
5.2 Tilgroning af lyskrævende naturtyper	12
5.3 U hensigtsmæssig hydrologi	13
5.4 Manglende nord-sydgående sammenhænge mellem de fugtige dele af klithederne.....	13
5.5 Invasive plantearter	13
5.6 Forstyrrelse af fugle og havpattedyr	14
5.7 Prædation.....	14
5.8 Tilstedeværelse af miljøfarlige stoffer	14
5.9 Nationalparkplanens effekt.....	14

6. Miljøbeskyttelsesmål.....	14
6.1 Miljømålsloven og Vandrammedirektivet.....	14
6.2 Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivet.....	15
6.3 Skovloven	17
6.4 Planloven.....	18
6.5 Råstofloven.....	19
6.6 Naturbeskyttelsesloven.....	20
6.7 Jagt og vildtforvaltningsloven	21
6.8 Vandløbsloven.....	21
6.9 Okkerloven	22
6.10 Kystbeskyttelsesloven	22
6.11 Museumsloven.....	23
6.12 Bygningsfredningsloven	23
6.13 Biodiversitetskonventionen	23
7. Nationalparkplanens indvirkning på miljøet	25
7.1 Biologiske mangfoldighed, flora og fauna.....	25
7.2 Befolkningen.....	26
7.3 Jordbund, vand, luft og klimatiske forhold	28
7.4 Materielle goder, landskab og kulturarven.....	29
7.5 Tværgående vurdering	31
8. Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	31
9. Miljørapportens udarbejdelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	31
10. Overvågning	32
11. Ikke teknisk resume.....	32

1. Indledning

Nationalparkfondens forslag til nationalparkplan for perioden 1. april 2016 – 31. marts 2022 skal ifølge lovbekendtgørelse nr. 939 af 3. juli 2013 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger lovens bilag 1.

I nationalparkplanen beskrives 22 indsatsområder, hvoraf de 13 er højt prioriterede og så vidt muligt ønskes iværksat i planperioden. For indsatsområderne er der udarbejdet rammebeskrivelser.

Nationalparkplanen har ingen retsvirkning for lodsejere, kommune eller region og nationalparkfonden har ingen myndighedskompetence. Naturstyrelsen vil efter aftale med nationalparkfonden indarbejde nationalparkplanens mål i styrelsens driftsplaner for arealer beliggende i nationalparken, således at de statslige driftsmidler målrettes mod realisering af nationalparkplanen.

De resultater, der kan opnås i planperioden beror dels på, hvad bestyrelsen kan opnå aftale om, dels hvor mange midler, der kan tilvejebringes til de konkrete projekter. Der kan være konkrete temaer og projekter, som må prioriteres lavere i planperioden, udskydes til senere planperioder eller helt udelades, hvis der ikke kan opnås de fornødne aftaler eller skabes det fornødne finansieringsgrundlag. Der kan således ikke i forbindelse med nationalparkplanen foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning.

Det vurderes, at planen ikke har en grænseoverskridende effekt, idet Nationalpark Thy ikke er placeret nær den danske grænse.

Miljørapporten er sammen med Nationalparkplan 2016-22 i offentlig høring frem til 26. november 2015. Hvis der kommer indsigelser, som giver anledning til væsentlige ændringer, vil der være en ny 8 ugers høringsfase i begyndelsen af 2016.

2. Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

2.1 Indhold

Nationalparkplanen indeholder en status for Nationalpark Thy: De forudsætninger, der ligger til grund for planen samt nationalparkens aktuelle tilstand, beskyttelse og udviklingsmuligheder af bl.a. natur- og kulturværdierne, friluftsliv m.m. Planen beskriver bestyrelsens målsætning i relation til de mål, som er opstillet i bekendtgørelse nr. 840 af 18. august 2008 om Nationalpark Thy. I handlingsplanen beskrives den konkrete indsats, som bestyrelsen ønsker at sætte i værk med henblik på at bidrage til at opfylde nationalparkens formål og målsætninger. Endelig redegøres kort for, hvilke tilladelser og dispensationer, der er nødvendige for at realisere planen samt en oversigt over forventningerne til revision af planen.

2.2 Hovedformål

Hovedformålet med oprettelse af Nationalpark Thy er jævnfør bekendtgørelse nr. 840 af 18. august 2008 om Nationalpark Thy:

- 1) at bevare, styrke og udvikle naturen, dens kontinuitet, sammenhæng og frie udvikling, især for de nationalt og internationalt betydningsfulde klit- og klithedelandskaber og næringsfattige søer og vådområder,
- 2) at bevare og forøge den biologiske mangfoldighed af hjemmehørende arter i plantagerne og på de dyrkede arealer,
- 3) at bevare og styrke nationalparkens kulturmiljøer og kulturhistoriske spor i klitlandskabet og klitplantagerne og i tilknytning til havet,
- 4) at styrke mulighederne for friluftsliv og særlige naturoplevelser i det store uforstyrrede landskab,
- 5) at styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling af de natur- og kulturhistoriske og friluftsmæssige værdier, og

- 6) at støtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne.

Reglerne for udarbejdelse og indhold af nationalparkplanen er beskrevet i lovbekendtgørelse nr. 946 af 3. juli 2013 om nationalparker, kapitel 5.

Formålet med nationalparkplanen er at danne grundlag for nationalparkbestyrelsens arbejde med at etablere og udvikle Nationalpark Thy. Nationalparkbestyrelsen eller nationalparkfonden er et uafhængigt organ inden for den statslige forvaltning. Bestyrelsen er udpeget af miljøministeren.

Nationalparkplanen beskriver de visioner, som bestyrelsen har for udviklingen af Nationalpark Thy på et 20-30 årigt sigte, samt målsætninger, prioriteringer og handlingsplaner for planperioden.

2.3 Forhold til anden lovgivning og planer

Nationalparkplanen respekterer eksisterende lovgivning og juridisk gyldige planer, herunder fredningsbestemmelser og udpegning af internationale naturbeskyttelsesområder. Det er desuden væsentligt at fremhæve, at indsatserne i planerne bygger på frivillige aftaler med lodsejere om fx naturgenopretning, naturbevaring og naturpleje.

Nationalparken er omfattet af en række bestemmelser i relation til fredning og beskyttelse af natur- og kulturværdier. 55 % af nationalparken er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder (Ramsar-, EF-fuglebeskyttelses- og EU-habitatområder). Nationalparken rummer desuden en række fredninger: Hanstedreservatet m.v., Nors Sø samt Tved og Vilsbøl Klitplantager, Vandet Sø, Ørhage, Vangså, Tvorup Vestersø, Førby Sø, Stenbjerg-Vorupør, Lillehav, Lyngby-Flade Sø samt Agger Tange.

Størstedelen af de åbne arealer i øvrigt er beskyttede naturtyper omfattet af lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 om naturbeskyttelse. Den vestligste del af Nationalpark Thy er langt overvejende omfattet af klitfredning, beskyttelseslinjer i forhold til strand, søer, åer og skov, samt fredede fortidsminder indenfor nationalparkens grænser. Hanst-

holm-reservatet og Agger Tange er endvidere natur- og vildtreservater. Størstedelen af plantagerne er fredskov omfattet af Lov om skove. Endelig er langt størstedelen af Nationalpark Thy omfattet af kystnærhedszone jævnfør lovbekendtgørelse nr. 587 af 27. maj 2013 om planlægning.

Jævnfør lovbekendtgørelse nr. 946 af 3. juli 2013 om Nationalparker, må nationalparkplanen ikke stride mod følgende planlægning:

- 1) Vandplaner og Natura 2000-planer og handleplaner for realiseringen af disse planer efter lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven),
- 2) Natura 2000-skovplaner efter skovloven,
- 3) Regionale udviklingsplaner, kommuneplaner og lokalplaner efter lov om planlægning og
- 4) Råstofplaner efter råstofloven.

Nationalparkplanen skal jf. ovenstående tilpasses Natura-2000 planlægningen og senest revideres 2 år efter at Natura 2000-planen er vedtaget. Forslag til Natura 2000-planerne for 2016-2021 blev offentliggjort den 19. december 2014 med høringsfrist til den 10. april 2015. Naturstyrelsen forventer at de endelige Natura 2000-planer ligger klar i efteråret 2015. Da en betydelig del af Nationalpark Thy er Natura 2000 områder, er Natura 2000-planerne meget væsentlige for nationalparkplanen. Til grund for nationalparkplanen og denne miljørapport er lagt forslag til Natura 2000-planerne. Det forventes ikke, at de endelige Natura 2000-planer adskiller sig så markant fra forslagene, at det vil medføre behov for justeringer i nationalparkplanen.

Såfremt konkrete projekter som led i implementeringen af Nationalparkplan 2016-22 kan påvirke udpegningsgrundlaget for et eller flere Natura 2000-områder væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og/eller arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Nationalparkplanen skal også forholde sig til retningslinjerne i regionplan 2005 for Viborg Amt, der er ophøjet til regler i et landsplandirektiv.

Naturstyrelsen forvalter ca. 75 % af området og udarbejder driftsplaner for arealerne. Styrelsen sikrer, at internationale forpligtigelser overholdes på egne arealer og forestår publikums kontakt på egne arealer. Naturstyrelsen Thy har i 2007 udarbejdet en driftsplan for statsejede arealer både i og udenfor nationalparken. Driftsplanen er under revision og ventes i høring i februar 2016. Nationalparkplanen er udarbejdet således, at den giver mulighed for at aftale med Naturstyrelsen, at de statslige driftsmidler målrettes mod realisering af nationalparkplanen, som det fremgår af bemærkningerne til forslag til Lov om nationalparker.

Nationalparkbestyrelsen er forpligtet til at overdrage arealer, bestyrelsen måtte købe til eksempelvis naturgenopretning, til Naturstyrelsen eller Thisted Kommune, med aftale om pleje og vedligeholdelse af arealerne.

Nationalparkbestyrelsen kan gøre indsigelser med vetovirkning efter planloven og er klageberettiget efter naturbeskyttelsesloven, planloven, vandløbsloven, råstofloven og skovloven.

Statsrevisorerne afleverede i december 2013 en beretning om etablering af nationalparker i Danmark til Folketinget. Beretningen var udarbejdet af Rigsrevisionen som led i en international fællesrevision af nationalparker med rigsrevisioner fra 6 andre lande. Formålet med fællesrevisionen var at undersøge, hvordan nationalparkerne er styret og finansieret, og hvordan de bidrager til at sikre biodiversiteten. Beretningen konkluderede bl.a. at Miljøministeriet bør *"understøtte, at nationalparkernes bestyrelser formulerer klare og målbare målsætninger, som nationalparkerne kan prioritere deres indsats ud fra."* På baggrund af Rigsrevisionens konklusioner, har Nationalparkfond Thy i udkast til Nationalparkplan 2016-22 formuleret klarere og mere målbare mål for de højest prioriterede indsatser i planperioden.

3. Nuværende miljøstatus og dens sandsynlige udvikling "0-alternativet"

3.1 Den biologiske mangfoldighed, flora og fauna

Områdets væsentligste naturtyper omfatter strande, klitter, nordatlantiske klitheder, strandenge og søer. Flere af naturtyperne i klit- og klithedelandskabet har stor national og international betydning. Det gælder især den nordatlantiske klithede, som er unik på europæisk plan. Områdets store, kalkholdige og næringsfattige søer, de såkaldte karst-søer som fx Nors Sø og Vandet Sø har sammen med nationalparkens mere end 200 klarvandede næringsfattige søer med grundskudsplanter desuden stor national betydning. 55 % af nationalparken er udpeget som Natura 2000, jf. kapitel 6.

Floraen og faunaen i ovennævnte naturtyper er relativ artsfattig på grund af de specielle levevilkår påvirket af vind, sand og salt. Men der findes mange sjældne og truede arter, som her har nogle af deres vigtigste levesteder. Der er flere Natura 2000 områder i nationalparken og mange internationale ansvarsarter. Der er også en stor andel af sjældne og truede danske arter, fx 13 % af rødlistede karplanter, 31 % af rødlistede dagsommerfugle, 24 % af rødlistede fugle og 27 % af rødlistede pattedyr.

De mest sårbare og truede naturtyper omfatter lysåbne og næringsfattige naturtyper som klitter, nordatlantiske klitheder og søer og deres tilhørende plante- og dyreliv samt vådområderne. Klitplantagerne når flere steder ud til de yderste klitrækker nær havet. Herved er de nord-sydgående sammenhænge mellem særligt de fugtige dele af klithedene brudt. Endvidere er mange småbiotoper i plantagerne isolerede og uden spredningskorridorer. Disse barrierer er en hindring for spredning af dyr og planter.

I de naturtypekortlagte Natura 2000 områder er naturtypen forklit i hele området i gunstig bevaringsstatus. Grå/grøn klit er overvejende i gunstig bevaringsstatus, men i N25; Vangså Hede er ca. ¼ i ugunstig bevaringsstatus og i N26; Ålvand Klithede er størstedelen i ugunstig

bevaringsstatus. Havtornklit er i den del af N24; Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø, der er beliggende i Nationalpark Thy, i gunstig bevaringsstatus medens naturtypen i N43; Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg og den del af N28; Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø, der er beliggende i Nationalpark Thy, langt overvejende er i ugunstig bevaringsstatus. Grårisklit er overvejende i gunstig bevaringsstatus med undtagelse af den del af N28; Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø, der er beliggende i Nationalpark Thy, hvor naturtypen er i ugunstig bevaringsstatus. Klithede og klitlavninger er overvejende i gunstig bevaringsstatus med en mindre del i ugunstig bevaringsstatus. I den del af N24; Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø, der er beliggende i Nationalpark Thy, er kalkoverdrev generelt i gunstig bevaringsstatus medens surt overdrev generelt er i ugunstig bevaringsstatus. Skovnaturtyper og sønaturtyper er generelt i gunstig bevaringsstatus. For både stor vandsalamander, rørdrum og tinksmed er bevaringsprognoserne gode. Der mangler datagrundlag for at foretage tilsvarende grundig vurdering af de øvrige dele af Nationalpark Thy.

En række søer og vandløb har været omfattet af de statslige planer for implementering af vandrammedirektivet. Målsætningen er opfyldt for Bleg Sø, Hykær, Nors Sø, Tormål, Vandet Sø og Kokkær Vand. En række søer er omfattet af undtagelsesbestemmelser: Sokland, Agger Tange Sø, Flade Sø, Førby Sø, Rodenbjerg Sø, Ørum Sø. Tilstanden er ifølge de statslige vandplaner ukendt for Ålvand 1, mens belastning og indsatsbehov ikke har kunnet opgøres med de foreliggende metoder for Det Store Vand og for Strandsø på Agger Tange. En række søer, der var medtaget i Vandplan 2009-15 er ikke medtaget i Vandområdeplan 2015-22: Bisolevandet, Sø vest for Bleg Sø, Tvoruphul, Ålvand 2, Lille Gråkjær, Lillevand, Per Madsens Kær, Possø og Skomagerhul. Nationalpark Thys målsætning om, at nationalparkens søer skal beskyttes mod næringsstofftilførsel og udvikles til bæredygtige økosystemer er ikke opfyldt og vil heller ikke blive det i nær fremtid som led i implementeringen af Vandrammedirektivet.

Nationalparkfond Thy har registreret tilstanden i 219 klitsøer. Undersøgelsen har vist, at cirka halvdelen af søerne fortsat har forekomst af de særligt karakteristiske grundskudsplanter, bl.a. Tvepibet Lobelie, Strandbo, og arter af Brasenføde. Naturtilstanden er dog væsentligt forringet i to af nationalparkens naturperler: Tvorup Hul og Possø. I 1994 blev der lavet en oversigt over botaniske lokaliteter, status og forvaltningsbehov i Danmark. Ifølge denne var der i hele landet kun tre af lobelie-søerne, der havde følgende sjældne arter: Tvepibet Lobelie, Sortgrøn Brasenføde, Gulgrøn Brasenføde (1999) og Sekshannet Bækærve. De tre søer var Tvorup Hul, Førby Sø og Possø, som alle ligger i Thy. I Possø er ingen af de fire særlige arter genfundet. Flere af arterne er genfundet i Tvorup Hul, men dog kun i ringe omfang og søens tilstand er bekymrende dårlig. Tvorup Hul blev fredet i 1955 grundet den særlige vegetation i den klarvandede klitsø. I dag har søen mistet sin klarhed og er bl.a. præget af okkerforurening.

Der findes en række invasive plantearter i de lysåbne naturområder i Nationalpark Thy, fx Bjerg-Fyr, Contorta-Fyr, Glansbladet Hæg og Rynket Rose. Arterne er af Naturstyrelsen klassificeret som mulige at bekæmpe lokalt til et acceptabelt niveau, men ikke mulige at udrydde nationalt. På klithederne findes desuden den invasive mos Stjerne-Bredribbe, som kun vanskeligt kan bekæmpes.

Ifølge satellit-kortlægning havde Rynket Rose i 2013 en udbredelse på i alt 39,2 ha i Nationalpark Thy. I 2007 vurderedes udbredelsen til 14,5 ha. Thisted Kommune og Naturstyrelsen Thy har i perioden gennemført et demonstrationsprojekt ved Hanstholm med forskellige bekæmpelsesmetoder i samarbejde med Københavns Universitet.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelseslovens § 3 omfattede i marts 2015 13.630 ha i Nationalpark Thy (56 % af nationalparkens areal). Arealet må forventes at stige henover de kommende planperioder fx områder, der i dag er klitplantage, og som genoprettes som hede.

For at målrette tilskud til naturpleje, har Naturerhvervstyrelsen udarbejdet High Nature Value kort (HNV-kort), der tildeler point efter naturrekke landskaber, ekstensiv landbrugsdrift, kortlagte naturtyper, fo-

rekomst af gode indikatorarter og forekomst af truede arter. HNV har en skala fra 0 (ringe naturværdi) til 13 (meget høj naturværdi). Det bemærkes, at der ingen score er i DK over 12 i 2013. 4.386 ha i Nationalpark Thy har en score på 0-4, 7.632 ha med en score på 5-9 ca. 7,5 ha med en score på 10-12. At en stor del af nationalparkens arealer ligger i den lave ende af HNV-skalaen, skyldes ifølge Thisted Kommune med rimelig sikkerhed, at der enten helt mangler, eller kun findes meget gamle artsregistreringer på en stor del af områderne. Det antages, at man ved at foretage nye registreringer på områderne, kan flytte en del arealer op på en højere score.

Siden Nationalpark Thys etablering er der opbygget viden om særlige arter eller artsgrupper: Spidssnudet Frø, hvor den samlede yngleaktive voksne bestand vurderes at være på i størrelsesorden 900.000 individer og skønnes at udgøre cirka 20 % af den samlede danske bestand. Stor Vandsalamander har den størst kendte bestand i Danmark i den sydlige del af Nationalpark Thy. Strandtudse, der er truet i Danmark, er kun fundet på seks lokaliteter i Nationalpark Thy og kun med voksne individer (ofte gamle hanner). Med undtagelse af en enkelt lokalitet i 2014 har man ikke fundet yngel. Strandtudsen er således måske ved at forsvinde fra Nationalpark Thy.

Ensian-Blåfugl er en parasitisk sommerfugl med en kompleks livscyklus, der er afhængig af tilstedeværelsen af værtsarterne: Klokke-Ensian og en af to myrearter af slægten *Myrmica*. Nationalpark Thy er et af de få områder i Danmark hvor Ensian-Blåfugl stadig er til stede. Den er forsvundet fra mange lokaliteter i det nordlige og vestlige Jylland på grund af dræning og tilgroning med bl.a. fyr. Danmark har sandsynligvis den største del af de stadig intakte populationer i Europa.

I efteråret 2012 blev en ulv fundet død i Hanstholm Vildtreservat. Det var det første sikre bevis for, at ulven er tilbage i den danske natur. I foråret 2014 blev det desuden offentliggjort på baggrund af DNA-analyser, at der ikke kun er tale om strejfende hanner, men at der også er eller har været mindst en hun-ulv i Thy.

En række naturtyper og levesteder for arter, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper i ugunstig bevaringsstatus tiltag, der kan imødegå forringelse.

Natura 2000 planerne tilsigter tiltag til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter på de respektive Natura 2000 områders udpegningsgrundlag. Naturstyrelsen Thy og Thisted Kommune har igennem et EU Life naturprojekt planlagt bekæmpelse af rynket rose og genskabelse af naturlig hydrologi på en række private som offentlige arealer indenfor Natura 2000-områderne i Nationalpark Thy.

Hvis nationalparkplanen ikke iværksættes, er der risiko for, at der ikke vil blive gjort den nødvendige indsats på arealer med værdifulde og for nationalparken karakteristiske naturtyper udenfor Natura 2000-områderne. Hvis nationalparkplanen ikke iværksættes, synes det sandsynligt, at der ikke vil blive gjort indsats for at sammenføje de potentielle nord-sydgående sammenhænge mellem særligt de fugtige dele af klithederne og det synes sandsynligt, at der ikke vil blive gjort indsats for at opretholde levedygtige bestande af ensian-blåfuglen. Desuden vil 0-alternativet indebære, at beskyttelse af den sårbare natur gennem Nationalpark Thys formidling og involvering af frivillige, ikke vil finde sted.

3.2 Befolkningen

Befolkningstallet i Thy har været faldende gennem en årrække, idet især unge flytter til de større byer, hvor der bl.a. er mulighed for videreuddannelse. Det giver samtidig en forøget andel af ældre. Det forventes, at denne udvikling vil fortsætte. Sammenholdt med resten af landet er der generelt flere med en erhvervsfaglig uddannelse, men færre med en videregående uddannelse.

Der er generelt gode muligheder for friluftsliv i området. Da hovedparten af arealerne er statsejede, er der fri adgang året rundt og døgnet rundt på de fleste arealer. Der findes især i klitplantagerne en række publikumsfaciliteter, såsom P-pladser med toiletter, borde, bænke og

informationstavler, afmærkede vandreruter, bålpladser, primitive lejrpladser, udsigtstårne, hundeskov og naturlegepladser.

Nationalpark Thy har en geografisk udformning, der gør det svært at måle antallet af besøgende i selve nationalparken. En studerende har via analyse af diverse statistikker fra området samt en undersøgelse blandt lokalbefolkningen fundet frem til en metode, der fremadrettet vil kunne bruges til at opgøre besøgstal. Denne undersøgelse indikerer et niveau på ca. 1,1-1,4 mio. besøg i nationalparken i 2013, heraf stammer ca. 800.000 besøg fra lokalbefolkningen..

Kendskabsgraden til nationalparken i Thisted Kommune var i 2012 på 83 % og 82 % af disse oplyste, at de var stolte af, at området havde fået status af nationalpark. Mange i lokalsamfundet involverer sig i nationalparkens drift, udvikling og informationsvirksomhed, bl.a. symboliseret ved Støtteforeningen for Nationalpark Thys etablering og fortsatte eksistens. 29 organisationer bidrager til nationalparkens virke gennem arbejdet i nationalparkens bestyrelse og råd. Mere end 200 mennesker var i 2014 involveret i nationalparkens forskellige frivillig-programmer, samt i arbejdsgrupper som led i revision af nationalparkplanen.

Nationalpark Thy har udarbejdet kriterier for certificering af fødevarer og *non food* produkter. 25 virksomheder har således mulighed for at bruge nationalparkens logo på fx skind, garn, træskåle, klokkelyngshonning, mosebøllehonning, lamme-grillpølser, whisky, øl, blomstersukker, urtete, kryddersnaps, geléer og saft, ligesom restauranter og andre i området har mulighed for direkte eller via den socialøkonomiske virksomhed Thy Naturkraft, at indkøbe eller indsamle urter og bær fra nationalparken efter aftale med fx Naturstyrelsen om kommerciel indsamling.

Nationalpark Thy er ikke myndighed, så hvor der gøres indsats for den biologiske mangfoldighed, flora og fauna, sker dette gennem frivillige aftaler med de involverede lodsejere.

Den mest synlige udvikling for den menneskelige sundhed i området, har været styrkelse af mulighederne for friluftsliv og særlige naturop-

levelser i det store uforstyrrede landskab gennem etablering af cykelstier, cykelruter og rideruter, opførelse af Svaneholmhus, etablering af udkigspunkter, fugletårne, bålhytte, shelters til grupper, pausesteder og gennem arrangerede gåture, naturvejlederture, cykelture, rideture m.m. Fokus har desuden været på at servicere nationalparkgæster til fods, til hest og på cykel gennem udgivelse af foldere, kort, en guidebog, www.thy360.dk, tv-udsendelser og en app til smartphone. Effekten kan bl.a. måles ved færgeoverfarten Thyborøn-Agger, der siden 2009 har oplevet en stigende overfart af cykler. Der var således 50 % flere cyklende med færger i 2014 end i 2009.

Hvis nationalparkplanen ikke iværksættes, vil den identitets-, videns-, indkomsts-, og sundhedsopbygning som har fundet sted i og omkring Nationalpark Thy ikke kunne vedligeholdes og udbygges.

3.3 Jordbund, vand, luft og klimatiske forhold

Klimaet er under forandring på globalt plan og det må forventes, at der også i Nationalpark Thy kan ske ændringer i de klimatiske forhold over tid, som vil påvirker leveforholdene for planter, dyr – og mennesker i området. Thy har tidligere i særlig grad været påvirket af ændringer i klimaet – med voldsom sandflugt gennem flere hundrede år under ”Den lille istid”. DMI oplyser, at den årlige middeltemperatur i Danmark er steget ca. 1,5° C siden 1870 og fortsat forventes at stige, samt at den gennemsnitlige årlige nedbør i Danmark er steget omkring 100 mm på 150 år og fortsat forventes at stige.

Hvis nationalparkplanen ikke iværksættes, vil Nationalpark Thy ikke kunne bidrage til at mindske klimaforandringerne ved at genskabe naturlig hydrologi i tidligere afvandede vådområder eller ved at tænke fremtidens bæredygtige løsninger ind i byggeprojekter og reovering af gamle bygninger, således at energibehovet minimeres og forsynes via vedvarende energi.

3.4 Materielle goder, landskab og kulturarven

Geologisk set er en del af området udformet og præget af den sidste istid og efterfølgende landhævninger og udligning af Thy's vestkyst. Den ældste del af området er højtliggende skrivelid (karstlandskabet), som Stenalderhavet for 5.000 år siden eroderede, så der blev dannet stejle kalkklinter. Mange af disse gamle kystskrænter ligger i dag markant i landskabet og ofte flere kilometer inde i landet, som fx ved Blegso i den østlige del af Hanstholm Vildtreservat.

Store områder i den vestlige del er tidligere havbund (Stenalderhavet), men er i dag tørt land med sandaflejringer i 4-5 meters højde. Langs kysten har havet i tidens løb aflejret store mængder sand, som vinden har samlet i store parabelklitter på både den hævede havbund og på morænen – især i den nordlige del af området.

I dag er landskabet yderst mod Vesterhavet domineret af langstrakte havklitbælter med klitter på op til 30-40 m's højde og mod syd af Agger Tange. Bagved på den hævede havbund findes parabelklitter vekslende med store, flade flyvesandssletter med klitheder, småsøer, spredte landbrugsarealer og klitplantager samt mod syd Flade Sø og Ørum Sø. Mod øst findes indre klitbælter og morænelandskaber, som er domineret af klitplantager med spredte landbrugsarealer og mod nord karstøerne Nors Sø, Vandet Sø og Blegso.

Områdets landskab og geologi er generelt godt beskyttet. 62 % af området er landskabsfredet og 33 % er fredskov. Der findes desuden to geologiske interesseområder, hhv. saltstrukturer omkring Hanstholm og Thisted, samt istidsaflejringer ved Lodbjerg.

Der er i Naturstyrelsens driftsplan for Thy planlagt en omlægning af de statsejede klitplantager til naturnært drevne skove, herunder overgangszoner, som på langt sigt vil sikre større sammenhængende klitlandskaber især langs kysten, ligesom mere lysåbne skovtyper vil bidrage til at fremhæve karakteristiske klitformationer.

Områdets kulturmiljøer og kulturhistoriske spor knytter sig til thyboernes brug af havet og klithederne.

Thyboerne har eksempelvis søgt at sikre sig mod sandflugt ved at plante hjælme (siden 1700-tallet) og træer (siden 1800 tallet). Man har også brugt klitlandskabet til at gå på jagt og fiske og til at samle bær, honning, æg, lyng og medicinplanter. Endelig har mindre arealet tæt på fiskerlejerne været brugt til bl.a. afgræsning og dyrkning.

En anden vigtig del af thyboernes historie er knyttet til havet, hvor der tidligere har været skudebart og fortsat drives fiskeri. Langs kysten ligger også fyr- og redningsstationer – og de markante forsvarsanlæg fra 2. Verdenskrig.

Hvis nationalparkplanen ikke iværksættes, forventes der ingen direkte forringelser af de kulturhistoriske værdier i området eller deres synlighed og formidling, dog kan der heller ikke forventes direkte forbedringer ud over dem Thisted Museum iværksætter og de forbedringer, der er planlagt for enkelte og grupper af gravhøje i Naturstyrelsens driftsplan for Thy.

4. Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Nationalpark Thy, der kan blive væsentligt berørt af nationalparkplanen. Dvs. at afsnittet omfatter de områder – geografisk og emnemæssigt – som ikke umiddelbart er tænkt at skulle berøres af planen, men især berøres indirekte.

4.1 Den biologiske mangfoldighed, flora og fauna

Nationalparkplanen bidrager udover tiltag til forbedring af de direkte målsatte naturtyper og arter, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes i området, idet nationalparkplanen generelt medvirker til at etablere gunstigere forhold for naturen. Hermed bidrager nationalparkplanen til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidra-

ger til at sikre naturtyper, levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

4.2 Befolkningen

Nationalparkplanens fokus på genskabelse af naturlig hydrologi og sammenbinding af nord-sydgående sammenhænge mellem særligt de fugtige dele af klithederne, kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan fremkomme arealer, som i forbindelse med gennemførelse af planen rent fysisk vil blive mindre tilgængelige for rekreativ udnyttelse. På store dele af arealerne er der allerede i dag adgangsbe- grænsninger, hvilket mindsker effekten. Til gengæld kan ændringerne medføre kvalitativt højere rekreativ værdi. Det vurderes således, at gennemførelse af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, og den samlede effekt af nationalparkplanen vurderes at have positiv sundhedsmæssig effekt.

Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af skovbrugsarea- ler og evt. landbrugsarealer til natur, vil dette ske efter aftaler med de berørte lodsejere, herunder mulighed for økonomisk kompensation for private lodsejere.

4.3 Jordbund, vand, luft og klimatiske forhold

Det vurderes, at nationalparkplanen har begrænset effekt på jordbund og vand, udover de arealer, hvor naturlige vandstandsforhold genetab- leres. Det vurderes, at planen ikke påvirker luft og kun vil have be- grænset positiv effekt på klimatiske faktorer.

4.4 Materielle goder, landskab og kulturarven

Nationalparkplanens fokus på sammenbinding af nord-sydgående sammenhænge mellem særligt de fugtige dele af klithederne, vil have betydning for oplevelsen af Nationalpark Thy som et mere sammen- hængende landskab. Planens formidlingsmæssige aspekter, vil medvir- ke til at synliggøre kulturarven i Nationalpark Thy.

5. Eksisterende miljøproblemer

Afsnittet fokuserer på områder af særlig betydning for miljøet, som f.eks. Habitat- og Fuglebeskyttelsesområder.

Truslerne mod naturværdierne er nøje beskrevet i udkast til Natura 2000 planernes basisanalyser. Her bringes kun en sammenfatning her- af, samt beskrivelse af trusler, der rækker ud over de enkelte Natura 2000 områder.

5.1 Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser herunder ammoniak er ofte den væsentligste påvirkning af mange naturligt næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofde- position. Der er generelt sket et fald i den luftbårne kvælstofbelastning af naturarealerne inden for de seneste år. Faldet skyldes en nedgang i udledningen fra både danske og udenlandske kilder. Denne reduktion forventes at fortsætte som følge af national og udenlandsk regulering. På trods af reduktionen er tålegrænserne fortsat overskredet på en væsentlig andel af landets naturarealer, hvilket giver forringede mulig- heder for på sigt at opnå eller fastholde en gunstig naturtilstand. Der er ikke foretaget en konkret vurdering af tålegrænseoverskridelser til de enkelte Natura 2000-områder. Emissionen af ammoniak fra land- bruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder væsentligt. Tilførsel af næringsstoffer er yderst kritisk for de plantearter, som er tilpasset de næringsfattige forhold, da de vil blive udkonkurreret af mere alminde- lige og næringstolerante arter, og flere steder er klitheden i dag græs- domineret. En forringelse af plantelivet vil også medføre en forringelse af dyrelivet. Eutrofieringen vil endvidere medføre et mere tæt plante- dække og virke dæmpende på de dynamiske klitsystemer.

5.2 Tilgroning af lyskrævende naturtyper

Tilgroning af lyskrævende naturtyper med høje urter eller vedplanter monitoreres i faste intervaller under NOVANA programmet og er identi-

ficeret som trussel for klitlavninger, grå/grønne klitter og nordatlantisk klithede i den del af N24; Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø, der er beliggende i Nationalpark Thy, N25; Vangså Hede, N26; Ålvand Klithede og Førby Sø, samt N43; Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg. Tilgroning af lyskrævende naturtyper med høje urter eller vedplanter, er desuden identificeret som trussel for grå/grønne klitter og nordatlantisk klithede i den del af N28; Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø, der er beliggende i Nationalpark Thy. Tilgroningen påvirker lysforhold og mikroklima og betyder en forringelse af plante- og dyrelivet, fx overskygges klithedens naturlige lave vegetation af træerne og ensian-blåfuglens levesteder forsvinder. Samtidig virker træernes kroner som et filter, hvorpå luftens indhold af kvælstof afsættes. Der er tale om en ond cirkel, fordi den øgede tilgang af kvælstof medfører at tilgroningen accelererer og klitvegetationen udkonkurreres.

5.3 U hensigtsmæssig hydrologi

Kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og fører til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Det betyder der er ringere vilkår for den biologiske mangfoldighed knyttet til vådområderne. Udtørring af vådområderne har nogle steder også resulteret i okkerudfældning, som har negative konsekvenser for det omkringliggende vandmiljø, plante- og dyreliv. U hensigtsmæssig hydrologi i vådbunds naturtyper er identificeret som trussel i alle Natura 2000 områder på nær den del af N27; Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø, der er beliggende i Nationalpark Thy.

5.4 Manglende nord-sydgående sammenhænge mellem de fugtige dele af klithederne

Klitplantagerne når flere steder ud til de yderste klitrækker nær havet. Herved er de nord-sydgående sammenhænge mellem særligt de fugtige dele af klithederne brudt og de mest sårbare og truede naturtyper

med deres tilhørende plante- og dyreliv har ringere mulighed for på sigt at opretholde høj biodiversitet. Etableringen af plantagerne her medført isolation af bestande af sjældne arter som fx ensian-blåfugl, som på længere sigt kan betyde, at sådanne små isolerede bestande kan gå tabt.

5.5 Invasive plantearter

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig ekspansivt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Forekomst af invasive arter er identificeret som udbredt trussel for nordatlantisk klithede i alle Natura 2000 områder på nær den del af N27; Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø, der er beliggende i Nationalpark Thy og for grå/grøn klit i N25; Vangså Hede, og N43; Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg. I den del af N28; Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø, der er beliggende i Nationalpark Thy, er forekomst af invasive arter desuden identificeret som udbredt trussel på alle tørre habitatnaturtyper. I den del af N24; Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø, der er beliggende i Nationalpark Thy er forekomst af invasive arter identificeret som spredt trussel på stort set alle forekomster af havtornklit og hvid klit, i N25; Vangså Hede som spredt trussel i stort set alle forekomster af klitlavninger, og i N26; Ålvand Klithede som spredt trussel i stort set alle forekomster af grå/grøn klit og klitlavninger. Endelig er invasive arter identificeret som spredt trussel hist og her i grå/grøn klit, kalkoverdrev og klitlavninger i den del af N24; Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø, der er beliggende i Nationalpark Thy, i grårisklit i N26; Ålvand Klithede og i havtornklit, hvid klit og grårisklit i N43; Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg. De invasive plantearter er bjergfyr, rynket rose og stjernebredribbe.

5.6 Forstyrrelse af fugle og havpattedyr

Forstyrrelse af fugle synes, grundet arealer omfattet af adgangsforbud i yngleperioden, generelt ikke at være et problem. I N26; Ålvand Klithede angiver DCE (Vurdering af forstyrrelsestrusler i Natura 2000-områderne), at "det er uvist, om der forekommer forstyrrelser af et omfang, der kan true den gunstige bevaringsprognose for grågåås eller hindre sædgås i at opnå gunstig bevaringsprognose i området".

For den del af N28; Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø, der er beliggende i Nationalpark Thy, Angiver DCE "at det bør overvejes, om der kan sikres en bedre beskyttelse af dværgterne samt eventuelt de mindre lokaliteter som i visse år benyttes af havterne og fjordterne, og som er beliggende uden for den del af området, hvor der er adgangsforbud i yngletiden. Det bør således overvejes at lade den vestlige del af sydspidsen af Agger Tange indgå i reservatet." For trækfuglene vurderer DCE at "man bør overveje om udlægning af et større sejladsfrit område i sommerperioden i relevante dele af Natura 2000-området vil kunne modvirke den ugunstige udvikling for fældebestanden af toppet skallesluger. Udpegning af et muligt reservatområde vil dog fordrer en konkret analyse af de senere års observationer af fældefugleflokkene".

Når det gælder forstyrrelser af havpattedyr, vurderer DCE at "da Fjordholmene ved Agger Tange er den vigtigste lokalitet for spættet sæl i den vestlige del af Limfjorden bør fredningen af Agger Tange udvides således at den omfatter hele området omkring Fjordholmene i søterritoriet i en afstand af 500 m hvor færdsel forbydes i perioden 1/4-30/9."

5.7 Prædation

Prædation fra særlig ræv, mink og mårhund kan lokalt indebære en meget væsentlig negativ påvirkning af små ynglefuglebestande. Overvågning af prædationen på ynglefuglearter indgår endnu ikke i NO-VANA-programmet, hvorfor en konkret vurdering af betydningen heraf ikke kan vurderes.

5.8 Tilstedeværelse af miljøfarlige stoffer

Tilstedeværelse af udvalgte miljøfarlige stoffer i vandmiljøet overvåges i det nationale overvågningsprogram. Den konkrete betydning for arter og naturtyper er ikke systematisk opgjort. Tilstedeværelsen af stofferne reguleres af miljøbeskyttelsesloven og gennem vandplanlægningen.

5.9 Nationalparkplanens effekt

Nationalparkplanen vurderes ikke at have betydning for: Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, hvor reguleringen foretages i husdyrgodkendelseslovgivningen; invasive plantearter, hvor indsatsen foretages af Thisted Kommune og Naturstyrelsen Thy; forstyrrelse af fugle og havpattedyr, hvor indsats kan ske gennem regulering af fredningsbestemmelser og administrative adgangs begrænsninger; prædation, da der ikke foreligger konkret vurdering af betydningen heraf; samt tilstedeværelse af miljøfarlige stoffer, idet disse reguleres gennem vandplanlægningen.

Nationalparkplanen indeholder indsats mod tilgroning af lysåbne naturtyper, kunstig afvanding og manglende nord-sydgående sammenhænge mellem især de fugtige dele af klithederne, hvilket vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske fremtidige behov for en vedvarende indsats.

6. Miljøbeskyttelsesmål

6.1 Miljømålsloven og Vandrammedirektivet

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23/10/2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger ("vandrammedirektivet") - (LBK nr 932 af 24/09/2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (Miljømålsloven) med senere ændringer til forskriften) har til formål at fastlægge rammerne for beskyttelsen af overfladvand og

grundvand samt for planlægning inden for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Afsnit II omhandler vand. Danmark er opdelt i vanddistrikter. For hvert vanddistrikt skal der foreligge en vandplan omfattende en periode på 6 år. Der skal i vandplanerne fastsættes miljømål for alle vandforekomster i vanddistriktet, således at forringelse af tilstanden af alle overfladevandområder og alle grundvandsforekomster forebygges.

Nationalparken ligger i vanddistrikt Jylland og Fyn, hvor den nordlige del ligger i hovedvandoplandet Nordlige Kattegat og Skagerrak, mens den sydlige del ligger i hovedvandoplandet Limfjorden. I henhold til vandplanen vil en gennemførelse af planen for vanddistrikt Jylland og Fyn under vandrammedirektivet indebære indsatser til reduktion af kvælstofudledningen til vandmiljøet.

Nationalparkplanen må ikke stride mod vandplanen, men der kan godt opstilles et højere kvalitets- og beskyttelsesniveau end for vandplanen. Nationalparkplanen kan endvidere være med til at styrke vandplanerne gennem f.eks. naturgenopretningsprojekter og ekstensivering af driften på dyrkede arealer.

Afsnit III omhandler internationale naturbeskyttelsesområder. I Danmark er der udpeget en række internationale naturbeskyttelsesområder, hvor der skal udarbejdes Natura 2000-planer. Planerne skal indeholde en basisanalyse, mål for naturtilstanden med henblik på at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for prioriterede naturtyper og arter samt et indsatsprogram, der indeholder retningslinjer for kommunalbestyrelsens handleplaner.

6.2 Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivet

6.2.1 Habitatdirektivet

Rådets direktiv (92/43/EØF af 21/05/1992) om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter "habitatdirektivet" – (BEK nr 408 af 01/05/2007). Habitatdirektivets formål er at bidrage til at sikre den biologiske diversitet ved at bevare naturtyperne samt de vilde dyr og

planter med "sigte på at opretholde eller genoprette gunstig bevaringsstatus for naturtyper samt vilde dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning." Direktivets artikel 11 pålægger medlemsstaterne at overvåge disse arters bevaringsstatus.

Habitatdirektivet indeholder tre bilag, som direkte vedrører beskyttelsen af arter:

Bilag II (artikel 3) omfatter dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning, hvis beskyttelse kræver udpegning af særlige bevaringsområder (de såkaldte habitatområder).

Bilag IV (artikel 12) omfattende dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning, som kræver streng beskyttelse. Det omfatter bl.a. forbud mod:

- a) Alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen
- b) Forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer,
- c) Forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen,
- d) Beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.

Særlig vigtig er litra d, der i modsætning til de øvrige ikke omfatter forsætlige indgreb, men alle indgreb. Litra d, beskytter således yngle- og rasteområder, f.eks. overvintringssteder, men ikke områder der blot anvendes af til fødesøgning.

Bilag V (artikel 15) omfatter dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning, for hvilke, der kan træffes forvaltningsforanstaltninger med hensyn til indsamling i naturen og udnyttelse.

Princippet om økologisk funktionalitet: Bestemmelsen i Habitatdirektivets artikel 12 om forbud mod at beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV arter betragtes ikke i snæver forstand, som eksempelvis forbud mod at ødelægge et enkelt yngleområde inden for et større forekomstområde. Det er inden for det samlede lokalområde, at yngle- og rasteområder skal opretholdes i hidtidigt om-

fang. Princippet om, at yngle- og rasteområdet samlet set ikke må beskadiges, kaldes princippet om økologisk funktionalitet.

I habitatdirektivets artikel 16 fastsættes en række fravigelsesbestemmelser der dog kun kan komme i betragtning, så længe fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde.

Direktivets artikel 22b fastslår, at medlemsstaterne skal sikre, at bevidst introduktion af ikke-hjemmehørende arter til den vilde natur reguleres, så de hjemmehørende planter og dyr samt deres levesteder ikke skades.

6.2.2 Habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen (BEK nr 408 af 01/05/2007 om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer til forskriften)

Habitatbekendtgørelsens § 11 fastlægger, at myndigheder ikke må vedtage planer eller træffe afgørelser, der kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter. Denne bestemmelse skal sikre, at der ikke gives tilladelser til aktiviteter, der kan komme i strid med habitatdirektivets artikel 12.

Habitatbekendtgørelsen og reglerne i naturbeskyttelseslovens § 29 a supplerer hinanden. Hvis der træffes afgørelser efter habitatbekendtgørelsen, som varetager hensynet til en bilag IV art i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 12, skal der ikke samtidig indhentes dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 29 a, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 7.

Nationalparkplanen må ikke stride mod habitatbekendtgørelsen.

6.2.3 Artsfredningsbekendtgørelsen

Artsfredningsbekendtgørelsen (BEK nr 330 af 19/03/2013 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt med senere ændring til forskriften) omhandler fuglearter, som i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa,

hvor traktaten om den Europæiske Union finder anvendelse, og de pattedyr, krybdyr, fisk, padder, hvirvelløse dyr og planter der fremgår af bilag til bekendtgørelsen.

I bekendtgørelsens § 10 fremgår at det, at der for vildtlevende dyr optaget på habitatdirektivets bilag IV (og som dermed er understreget i bekendtgørelsens bilag 1) er forbud mod alle former for forsætlig indfangning eller drab og forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen. For vildtvoksende planter i naturen, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, (og som dermed er understreget i bekendtgørelsens bilag 2), er der forbud mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, opgravning eller oprivning med rod eller ødelæggelse.

Bekendtgørelsens § 12 angiver at Naturstyrelsen, hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, kan give dispensation bl.a. med henblik på forskning og undervisning.

Nationalparkplanen må ikke stride mod artsfredningsbekendtgørelsen, men kan godt under indtryk af områdets store naturrigdomme indeholde elementer der af hensyn til forskning og undervisning vil kræve dispensation.

6.2.4 Fuglebeskyttelsesdirektivet

Rådets direktiv (79/409/EØF af 02/04/1979) om beskyttelse af vilde fugle, har til formål at beskytte og forbedre vilkårene for de vilde fuglearter i EU. Dette sker bl.a. ved at medlemslandene forpligter sig til at udpege fuglebeskyttelsesområder. I forhold til invasive arter fremgår det af direktivets artikel 11, at medlemsstaterne skal sørge for, at der ikke sker nogen skade på den lokale flora og fauna ved indførelse af fuglearter, der ikke naturligt lever på medlemsstaternes område.

6.2.5 Ramsar-konventionen

Ramsarområder er beskyttede vådområder med særlige betydning for fugle. Danmark har udpeget 27 Ramsarområder med et samlet areal

på ca. 7.400 km². Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. Ved mange vandfugle forstås har, at der jævnligt i området opholder sig mindst 20.000 individer eller findes mindst 1 % af en bestand af en art eller underart. De vådområder, der har international betydning, omfatter ikke kun områder for fugle. Det er også områder, der er vigtige for andre organismer. Det er for eksempel områder, der er væsentlige fouragerings-, gyde-, opvækst- eller rasteområder for vigtige fiskebestande. Ramsarområderne er udpeget af det enkelte land. Alle danske Ramsarområder indgår i EF-fuglebeskyttelsesområderne og er derfor også en del af Natura 2000 netværket.

6.2.6 Natura 2000-planer i Nationalpark Thy

Ca. 55 % af området er udpeget som Habitat- eller Fuglebeskyttelsesområder (Natura 2000-områder). Konkret er der tale om følgende områder:

- Den del af N24; Hanstholm Reservatet, Hanstholm Kunden, Nors Sø og Vandet Sø (Habitat- og delvis fuglebeskyttelsesområde), der er beliggende i Nationalpark Thy
- N25; Vangså Hede (Habitat- og Fuglebeskyttelsesområde)
- N26; Ålvand Klithede og Førby Sø (Habitat- og Fuglebeskyttelsesområde)
- N43; Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg (Habitatområde)
- Den del af N27; Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø (Habitatområde), der er beliggende i Nationalpark Thy
- Den del af N28; Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø (Habitat- og fuglebeskyttelsesområde), der er beliggende i Nationalpark Thy.

For alle områderne er følgende generelle retningslinjer i indsatsprogram i forslag til Natura 2000-planerne:

- 1) Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte

Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget..

- 2) Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
- 3) Der arbejdes med at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- 4) Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Hertil kommer en række arealspecifikke indsatser i Natura 2000 områderne.

Området ved Agger Tange er desuden udpeget som Ramsarområde, dvs. et vådområde af international betydning. Beskyttelsesmålene er samtidig dækket ved udpegningen som fuglebeskyttelsesområde.

For Natura 2000-områderne forventes endelige Natura 2000-planer offentliggjort i efteråret 2015. Natura 2000-planerne indeholder målsætninger, indsatsprogrammer og kommunale/statslige handleplaner for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som det enkelte område er udpeget for.

Nationalparkplanen må ikke stride mod Natura 2000-planen, men nationalparkbestyrelsen kan godt opstille et højere kvalitets- og beskyttelsesniveau end det, der er gældende i Natura 2000-planerne.

Nationalparkplanen kan endvidere være med til at styrke Natura 2000-planerne ved en indsats i tilgrænsende områder, ved etablering af korridorer eller ved at styrke andre naturtyper og arter end dem, der er omfattet af Natura 2000-planen.

6.3 Skovloven

Skovloven (LBK nr 678 af 14/06/2013 om skove og senere ændring til forskriften) har til formål at bevare og værne landets skove og hertil forøge skovarealet, herunder at fremme bæredygtig drift af landets skove, idet bæredygtig drift betyder inddragelse af såvel økonomiske som økologiske og sociale værdier. Lovens § 3 definerer begrebet fredsskovpligtige arealer.

Skovlovens § 10 definerer at det enkelte fredskovspligtige areal bl.a. kan holdes uden træbevoksning når det er nødvendigt for skovdriften, når det bestemmes i en fredning efter lov om naturbeskyttelse eller lov om bygningsfredning, når der er tale om marker og klitter, så længe anvendelsen ikke ændres, og at åbne naturarealer kan etableres på op til 10 pct. af arealet, vel at mærke udover de arealer, der ved lovens ikrafttræden lovligt var uden træbevoksning.

I skovlovens § 14 fastsættes, at Miljøministeren skal udarbejde en natura 2000-skovplan for de skovbevoksede, fredsskovpligtige arealer i de internationale naturbeskyttelsesområder samt på søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, og biologiske overdrev, der hører til fredsskov, når de indeholder naturtyper eller arter der er optaget på bilag I og II til EF-habitatdirektivet og bilag I til EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

I skovlovens § 28 fastsættes, at søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, og biologiske overdrev, der hører til fredsskov, og som er under naturbeskyttelseslovens størrelsesgrænser, ikke må dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres. Skovlovens § 28 er også gældende for vandløb som ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven.

Skovlovens § 38 anfører, at når særlige grunde taler for det, kan Miljøministeren dispensere fra en række bestemmelser, herunder at åbne naturarealer kan etableres på op til 10 pct. af arealet, der ligger udover de arealer, der ved lovens ikrafttræden lovligt var uden træbevoksning.

6.4 Planloven

Planloven (LBK nr 587 af 27/05/2013 om planlægning med senere ændringer til forskriften) har til formål at sikre, at den sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirker til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Loven tilsiger særligt, at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte regioner og kommuner, – at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber, – at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource, – at forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges, – og at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet.

6.4.1 Kystnærhedszonen

Planlovens § 5 fastsætter at landets kystområder skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed. I kystnærhedszonen må der kun inddrages nye arealer byzone og planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering, og for planlægningen gælder at der bortset fra trafikhavneanlæg og andre overordnede infrastrukturanlæg kun i ganske særlige tilfælde kan planlægges for bebyggelse og anlæg på land, som forudsætter inddragelse af arealer på søterritoriet eller særlig kystbeskyttelse. For planlægning i kystnærhedszonen gælder endvidere, at nye sommerhusområder ikke må udlægges, og at eksisterende sommerhusområder skal fastholdes til feriemål og at offentlighedens adgang til kysten skal sikres og udbygges. Lov nr. 1529 af 27/12/2014 om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse giver mulighed for dispensation når det er nødvendigt for realisering af projekter med potentiale for udvikling af kyst- og naturturismen.

6.4.2 Kommuneplaner

Planlovens § 11 fastsætter, at der for hver kommune skal foreligge en kommuneplan, som omfatter en periode på 12 år. Kommuneplanen fastlægger på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen en hovedstruktur, som angiver de overordnede mål for udviklingen og arealanvendelsen i kommunen, – retningslinjer for arealanvendelsen herunder blandt andet udlægning af arealer til byzoner og

sommerhusområder, beliggenhed af trafik anlæg og arealer til friluftsmål, varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, beliggenhed af arealer til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg på store husdyrbrug, beliggenhed af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket, lavbundsarealer, herunder beliggenhed af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder, varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser, sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier, sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber, sikring af geologiske bevaringsværdier, anvendelsen af vandløb, søer og kystvande, samt arealanvendelsen i kystnærhedszonen, – rammer for lokalplanernes indhold for de enkelte dele af kommunen, – beskrivelse af den ønskelige fremtidige udvikling i den regionale udviklingsplan, – en vandplan, en Natura 2000-plan, og en Natura 2000-skovplan m.v.

Planlovens § 11 g angiver at enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet væsentligt, ikke må påbegyndes, før der er tilvejebragt retningslinjer i kommuneplanen om beliggenheden og udformningen af anlægget med tilhørende redegørelse (VVM-pligt).

6.4.3 Lokalplanlægning

Planlovens kapitel 5 indeholder bestemmelser vedr. lokalplanlægning, herunder at en lokalplan skal indeholde oplysninger om planens formål og retsvirkninger. Formålet skal fastlægge den planlægningsmæssige begrundelse, eksempelvis varetagelse af klimatilpasning eller forebyggelse af forurening.

Planlovens § 35 angiver, at der i landzoner ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen må foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændringer i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyg-

gede arealer. Undtagelser herfor er beskrevet i §§ 36-38. Endelig angiver planlovens kapital 14 reglerne for klage og søgsmål.

Nationalparkplanen må ikke stride mod kommuneplanen, men kan godt opstille højere mål. Nationalparkplanen kan endvidere indeholde elementer, der af hensyn til styrkelse af naturressourcerne vil kræve dispensation fra planloven.

6.4.4 VVM-bekendtgørelsen

VVM-bekendtgørelsen (BEK nr 1184 af 06/11/2014 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning) indeholder regler for gennemførelse af anlægsarbejder eller andre installationer eller arbejder, samt andre indgreb i det naturlige miljø eller i landskaber. Bekendtgørelsens bilag 2 indeholder liste over anlæg, hvor der efter anmeldelse til den kompetente myndighed skal træffes afgørelse om anlægget på grund af dets art, dimensioner eller placering må kunne antages at få væsentlig indvirkning på miljøet og dermed være VVM-pligtigt. Vurderes anlæg ikke at være VVM-pligtigt, skal afgørelse begrundes.

Nationalparkplanen er underlagt VVM-bekendtgørelsen, og ved gennemførelse af større tiltag, forventes det, at kommunalbestyrelsen skal tage stilling til VVM-pligt / ikke VVM-pligt.

6.5 Råstofloven

Råstoflovens (LBK nr 657 af 27/05/2013 om råstoffer med senere ændringer til forskriften) formål er bl.a. at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, – at indvinding og efterbehandling tilrettelægges således, at det efterbehandlede areal kan indgå som led i anden arealanvendelse.

Råstoflovens kapitel 3 omhandler kortlægning og planlægning af råstofforekomster på land. I § 5 anføres, at regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udar-

bejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år.

I råstoflovens § 7 stk. 3 hedder det at *”Der skal foretages efterbehandling enten løbende eller efter afslutningen af ikke-erhvervs-mæssig indvindinger og prøvetagninger”*.

Jf. lovens § 10 skal en tilladelse til råstofindvinding indeholde en række vilkår, af hvilke punkt 3 *”at indvindingen og efterbehandlingen sker efter en plan, der er godkendt af kommunalbestyrelsen, og som indeholder hovedelementerne for indvindingen og efterbehandlingen”* særlig væsentlig for flora og fauna. Med loven er det muligt for kommunalbestyrelsen at stille vilkår for indvinding og efterbehandling, der tilgodeser specifikke naturkrav.

I Region Nordjyllands råstofplan 2012, findes to råstofområder tæt på Nationalpark Thy, hhv. Sårup vest for Ræhr og Stenbjerg vest for Nørhå. Nationalparkplanen må ikke stride mod disse råstofplaner.

6.6 Naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelsesloven (LBK nr 951 af 03/07/2013 om naturbeskyttelse med senere ændringer til forskriften) har til hensigt at værne om landets natur og miljø, således at samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Loven tilsigter særligt at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier – at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, – og at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

6.6.1 Generel naturbeskyttelse

Naturbeskyttelsesloven § 3 fastsætter en generel beskyttelse af visse naturtyper over en vis mindstestørrelse. Dette gælder søer over 100

m², ferske enge, strandenge og strandsumpe, moser og biologiske overdrev samt heder, der i sig selv, tilsammen eller i forbindelse med søer er over 2.500 m², samt udpegede vandløb. Ca. 56 % af arealerne i Nationalpark Thy er beskyttet efter § 3. Naturområderne er beskyttede mod ændringer i deres naturtilstand. Denne beskyttelse skal respekteres i arbejdet med nationalparkens udvikling. I nationalparkplanen kan der dog godt indgå elementer, f.eks. specifik indsats for en særlig sjælden art, genskabelse af en sø, m.v., som vil kræve dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65.

6.6.2 Klitfredede arealer og strandbeskyttelseslinje

Naturbeskyttelseslovens § 8 fastsætter, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af klitfredede arealer, herunder at der på arealer, der inden lovens vedtagelse ikke har været udnyttet landbrugsmæssigt, ikke må etableres hegn eller afgræsses. Forbuddet gælder ikke foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter naturbeskyttelseslovens § 53. I denne paragrafs stk. 4 hedder det at *”Miljøministerens beslutning om, hvorvidt der skal iværksættes dæmpningsforanstaltninger, sker på baggrund af en afvejning af hensynet til naturen, herunder de internationale naturbeskyttelsesinteresser, landskabet og udgiften til dæmpningen over for andre berørte samfundsværdier.”*

Naturbeskyttelseslovens § 15 fastsætter, at tilstanden af arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen ikke må ændres. I § 69 a fastsættes strandbeskyttelseslinjen til 300 m fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation. Dog er beskyttelseslinjen i områder udlagt til sommerhusområder, kun 100 m. Lov nr. 1529 af 27/12/2014 om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse giver mulighed for dispensation, når det er nødvendigt for realisering af projekter med potentiale for udvikling af kyst- og naturturismen, der er tilladt efter § 5 i lov om planlægning.

6.6.3 Beskyttelseslinjer

Naturbeskyttelseslovens § 16 fastsætter, at der ikke må foretages beplantning eller ændringer i terrænet indenfor en afstand af 150 m fra

søer over 3 ha og vandløb registreret med en beskyttelseslinje i henhold til den tidligere lovgivning.

6.6.4 Forsætlig forstyrrelse af dyrearter

Naturbeskyttelseslovens § 29a fastsætter forbud mod forsætligt at forstyrre de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter. Yngle- eller rasteområder for de arter der er nævnt i bilag 3 til loven, må ikke beskadiges eller ødelægges. Dette er en generel og erstatningsfri regulering, som i princippet beskytter arten overalt hvor den findes i Danmark.

6.6.5 Fredninger

Kapitel 6, §§ 33-51 omhandler bestemmelser for fredninger. I § 38 angives, at en fredning skal indeholde en bestemmelse om formålet med fredningen. I fredninger, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal det fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. En fredning kan gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens færdsel i området. Jf. § 50 kan fredningsnævn meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Ca. 62 % af arealerne i Nationalpark Thy er fredet. Fredningerne har især til formål at beskytte klithedelandskabet og omfatter en række bestemmelser om dyrkningsforhold, adgangsforhold, bebyggelsesforhold mv. Gældende fredningsbestemmelser vil skulle respekteres i arbejdet med nationalparkens udvikling, men der kan i nationalparkplanen godt indgå elementer der vil kræve dispensation under hensyn til en frednings formål.

6.7 Jagt og vildtforvaltningsloven

Jagt og vildtforvaltningsloven (LBK nr 735 af 14/06/2013 om jagt og vildtforvaltning med senere ændringer til forskriften) har til hensigt at

sikre arts- og individrige vildtbestande og skabe grundlag for en bæredygtig forvaltning heraf ved at beskytte vildtet, særligt i yngletiden, – at sikre kvantiteten og kvaliteten af vildtets levesteder gennem oprettelse af vildtreservater og ved på anden måde at etablere, reetablere og beskytte vildtets levesteder, – og at regulere jagten således, at den sker efter økologiske og etiske principper og under varetagelse af hensynet til beskyttelse af vildtet, især af sjældne og truede arter.

Jagt og vildtforvaltningslovens § 33 angiver, at Miljøministeren kan oprette vildtreservater for at beskytte og ophjælpe landets vildbestande og sikre raste- og fødesøgningsområder for trækkende fugle og at reglerne for et vildtreservat skal indeholde bestemmelser om jagt, færdsel og ophold.

Jagt og vildtforvaltningslovens § 37 angiver, at Miljøministeren kan fastsætte regler for regulering vildt. Hvis der ikke findes tilfredsstillende alternativer til reguleringen, kan regulering foretages for at imødegå fare for mennesker eller menneskers sundhed, – imødegå risiko for smitte af mennesker eller dyr, – beskytte flora og fauna, – og hindre omfattende skader på bebyggelse, afgrøder, husdyr, skove m.m.

Jagt og vildtforvaltningslovens § 52 angiver i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår, der kan dispenseres fra regler om vildtreservater.

Nationalparkplanen må ikke stride mod jagt- og vildtforvaltningsloven, men gennemførelse af indsatsområde om at etablere og vedligeholde vidensgrundlag for adaptiv naturforvaltning kan medføre, at der skal søges dispensation for reglerne om adgang til vildtreservater.

6.8 Vandløbsloven

Vandløbsloven (LBK nr 1208 af 30/09/2013 om vandløb med senere ændringer til forskriften) har i det væsentlige til formål at sikre at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand.

I vandløbslovens § 29 fastsættes, at benyttes arealer ved vandløb til græsning for løsgående husdyr, kan vandløbsmyndigheden påbyde, at

bredejerne anbringer og vedligeholder forsvarligt hegn, og at vandingssteder skal graves uden for vandløbets profil og frahegnes dette.

I vandløbslovens § 34 fastsættes, at vandløbsmyndigheden for at begrænse grødevæksten i forbindelse med tilrettelæggelsen af vedligeholdelsen af offentlige vandløb kan foretage beplantning langs vandløb, ligesom det kan påbydes bredejerne at bevare skyggegivende vegetation

I vandløbslovens § 37 fastsættes, at vandløbsmyndigheden for at forbedre de fysiske forhold i og omkring vandløb kan beslutte, at der gennemføres restaureringsforanstaltninger, herunder genopretning af vandløbs naturlige løb og fjernelse af fysiske spærringer for vandgennemstrømningen.

I vandløbslovens §§ 47-48 fastsættes, at broer, overkørsler eller lignende ikke må anlægges eller ændres uden vandløbsmyndighedens godkendelse og at opstemningsanlæg eller andre anlæg, der kan hindre vandets frie løb eller i øvrigt kan være til skade for vandløbet, ikke må anlægges eller ændres, herunder driftsmæssigt, uden vandløbsmyndighedens godkendelse.

I vandløbslovens § 69 fastsættes, at dyrkning, jordbehandling, plantning, jf. dog § 34, terrænændring, anbringelse af hegn, jf. dog § 29 og opførelse af bygværker i landzone ikke må foretages i en bræmme på 2 m langs åbne, naturlige vandløb og søer. Det samme gælder langs kunstige vandløb og søer, der i vandplanen efter miljømålsloven enten skal opfylde miljømålet godt økologisk potentiale eller maksimalt økologisk potentiale. Bestemmelsen gælder dog ikke for isolerede søer under 100 m².

Nationalparkplanen må ikke stride mod vandløbsloven, men den kan godt indeholde restaureringsforanstaltninger.

6.9 Okkerloven

Okkerloven (LBK nr 934 af 24/09/2009 om okker med senere ændring i forskriften) har til formål at forebygge og bekæmpe okkergener i vandløb, søer eller havet.

Okkerlovens § 2 fastsætter, at udgrøftning og dræning inden for jordbrugserhvervet i nærmere af miljøministeren afgrænsede områder ikke må påbegyndes uden godkendelse af kommunalbestyrelsen.

Okkerlovens § 6 fastsætter, at miljøministeren inden for de beløbsrammer, der fastsættes på de årlige bevillingslove kan yde støtte til projektering, etablering og drift af okkerrensingsanlæg i forbindelse med jordbrugserhvervets udgrøftning og dræning, – yde støtte til okkerrensingsforanstaltninger, der fremmer forbedringen af vandkvaliteten i okkerbelastede vandløb m.v.

Nationalparkplanen må ikke stride mod okkerloven, men den kan godt indeholde foranstaltninger der mindsker okkergener i vandløb.

6.10 Kystbeskyttelsesloven

Kystbeskyttelsesloven (LBK nr 267 af 11/03/2009 om kystbeskyttelse med senere ændringer til forskriften) har som formål er at beskytte mennesker mod oversvømmelser samt ejendom mod oversvømmelser og nedbrydning fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet. I lovens § 1 angives at formålet skal varetages ved afvejning af en række hensyn, herunder naturens frie udfoldelse. Lovens § 1 a angiver at kommunalbestyrelsen kan bestemme at der ved en kyst skal gennemføres kystbeskyttelsesforanstaltninger.

I medfør af lovens § 1 stk. 2 er fastsat "Bekendtgørelse om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet" (BEK nr. 121 af 02/02/2010). I bekendtgørelsens § 6 angives, at kommunerne skal udarbejde en risikostyringsplan i overensstemmelse med bekendtgørelsens bilag 2. I dette bilag anføres at risikostyringsplaner skal tage relevante aspekter i betragtning, herunder naturbevaring. I bekendtgørelsens § 9 angives tidsfristen for vedtagelse af endelige risikostyringsplaner til den 22/09/2015.

6.10.1 Handleplan for klimasikring

Regeringen udgav i december 2012 en handlingsplan for klimasikring i Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der

skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. Som led i denne plan skal kommunerne udarbejde en handlingsplan for klimatilpasning. Thisted Kommune har som tillæg til kommuneplanen 2010-2022 udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og nationalparkplanen forudsætter kendskab til, hvor de prioriterede indsatsområder i nationalparkplanen konkret skal sættes i værk sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

6.11 Museumsloven

Museumslovens (LBK nr 358 af 08/04/2014 museumsloven) formål er gennem fagligt og økonomisk bæredygtige museers virksomhed og samarbejde at sikre kulturarv og naturarv i Danmark og udvikle betydningen af disse i samspil med verden omkring os. Loven har endvidere til formål at sikre varetagelse af opgaver, der vedrører sten- og jorddiger og fortidsminder.

Museumslovens kapitel 8 omhandler sikring af kultur- og naturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder m.v., herunder arkæologiske og naturhistoriske undersøgelsesopgaver i tilknytning hertil. Museerne foretager for egen regning arkivalisk kontrol i høringsfasen vedrørende offentliggjort planmateriale med henblik på at sikre, at der i planmaterialet tages hensyn til forekomsten af væsentlige bevaringsværdier. I lovens § 25 anføres at en bygherre m.v. forud for igangsætning af et arbejde kan anmode rette kulturhistoriske museum om en udtalelse. Såfremt museet vurderer, at der foreligger en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder, skal sagen forelægges kulturministeren. Den nævnte udtalelse skal endvidere tilkendegive, hvorvidt det i givet fald vil være nødvendigt at gennemføre en arkæologisk undersøgelse. I lovens § 26 angives at udgiften til mindre forundersøgelser afholdes at det kulturhistoriske museum medens udgifter til større forundersøgelser afholdes udgiften af den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres.

Museumslovens kapital 8 a bestemmer, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger samt fortidsminder. Desuden må der indenfor en afstand af 2 meter fra fortidsminder ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes.

Nationalparkplanen må ikke stride mod museumsloven, hvilket medfører at hensyn til denne skal være indarbejdet, hvor indsatsområder kan tænkes at kunne påvirke kultur- og naturarven.

6.12 Bygningsfredningsloven

Bygningsfredningsloven (LBK nr 970 af 28/08/2014 om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer) har til formål at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds-, og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. I § 1 anføres at der ved lovens administration skal lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt.

Bygningsfredningslovens § 10 bestemmer, at alle bygningsarbejder vedrørende en fredet bygning kræver tilladelse fra kulturministeren, hvis arbejderne går ud over almindelig vedligeholdelse. Det samme gælder opsætning af lysinstallationer, antenner, parabolantener og lignende samt skiltning på facader herunder tagflader.

Nationalparkplanen må ikke stride mod bygningsfredningsloven, hvilket medfører at hensyn til denne skal iagttages, hvor indsatsområder berører bygningsarbejder på fredet bygning.

6.13 Biodiversitetskonventionen

Konventionen om den biologiske mangfoldighed (FN, Rio de Janeiro 05/06/1992) – (BKI nr 142 af 21/11/1996 med senere ændringer til forskriften) har til formål at bevare den biologiske mangfoldighed, bæredygtige udnyttelse af dens bestanddele og rimelig og retfærdig fordeling af de fordele, udnyttelsen af de genetiske ressourcer resulter-

rer i, bl.a. på grundlag af behørig adgang til de genetiske ressourcer og passende overførsel af relevant teknologi, under hensyntagen til samtlige rettigheder til disse ressourcer og til teknologien, samt på baggrund af adækvat finansiering.

Danmark tiltrådte biodiversitetskonventionen 21/12/1993. Ved tiltrædelse af konventionen har Danmark bundet sig op på en række generelle principper vedrørende bevarelse af den biologiske mangfoldighed. Konventionen beskriver en mængde principper, men forbliver ret ukonkret på det praktiske implementerbare plan.

6.13.1 Danmarks biodiversitetsstrategi 2014-2020

Danmark er som part til biodiversitetskonventionen forpligtet til at have en national biodiversitetsstrategi. Danmarks biodiversitetsstrategi 2014-2020 (Naturplan Danmark) er regeringens samlede naturpolitik med konkrete indsatser, som har til formål at skabe mere og bedre natur.

Med planen vil regeringen skabe sammenhængende og mere robuste naturområder, hvor vilde dyr og planter trives – både i skovene, ude i det åbne land, på havet og i søer og vandløb.

Naturplan Danmark indeholder tre indsatsområder:

- Mere plads og mere sammenhæng i naturen: Der skabes større og bedre naturområder, der hænger bedre sammen, så vilde dyr og planter i højere grad kan sprede sig.
- Styrket indsats for vilde planter og dyr: Regeringen iværksætter målrettede initiativer for truede og sjældne arter, men også for at styrke naturens mangfoldighed generelt
- Bedre muligheder for fællesskab gennem naturoplevelser og friluftsliv: De fleste danskere besøger naturen – ofte sammen med andre. Det skal vi skabe flere og bedre muligheder for – bl.a. gennem lokale partnerskaber.

Grundlaget for den danske indsats for at nå 2020-biodiversitetsmålene findes i den eksisterende lovgivning. Indsatsen for naturen i Natura

2000-områderne er ryggraden i den nationale indsats. Derudover bidrager en række love på naturområdet og administration heraf til Danmarks biodiversitetsindsats. Det drejer sig særligt om naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven, miljømålsloven, vandløbsloven, husdyrbrugloven, skovloven, planloven og lov om nationalparker.

Nationalparkplanen kan medvirke til indfrielse af 2020-biodiversitetsmålene både i form af indsats for mere sammenhæng i naturen, styrkelse af indsatsen for vilde planter og dyr, og ved at give bedre muligheder for naturoplevelser og friluftsliv.

7. Nationalparkplanens indvirkning på miljøet

I nedenstående tabel er gennemgået nationalparkplanens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1, litra f.

Screening	Indvirkning											Redegørelse for Nationalparkplanens indvirkning			
	Primær	Sekundær	Kumulative	Synergistiske	Kortsigtede	Mellemsigtede	Langsigtede	Vedvarende	Midlertidige	Ikke relevant	Positive		Neutrale	Negative	
Miljøparametre															
7.1 Biologiske mangfoldighed, flora og fauna															
Biologiske mangfoldighed, flora og fauna	X		X	X	X	X	X	X			X				Planen medvirker til at sikre, at den biologiske mangfoldighed, flora og fauna bevares og forbedres, idet dele af planen som primære mål har at skabe gunstige forhold for højt prioriterede dele af naturen. Der forventes over tid kumulativ, kort-, til langsigtede samt vedvarende effekt ved de naturlige processers respons på indsatsen, og der forventes synergistiske effekter imellem de forskellige indsatser. Planens indeholder adaptiv naturforvaltning - naturovervågning, der kvalificerer de udførte plejetiltag ved at give information om eventuelle behov for justeringer af indsatsen.
	X			X	X					X	X				For pionerarter medvirker planen til at sikre, at den biologiske mangfoldighed, flora og fauna bevares og forbedres, idet dele af planen som primære mål har at skabe gunstige forhold for højt prioriterede dele af naturen. Da det ligger i pionerarters biologi hurtigt at vælge nye lokaliteter når naturlig succession finder sted, forventes kortsigtet effekt men med synergistiske effekter imellem de forskellige indsatser.
		X	X	X		X	X	X			X				Planen medvirker ved en lang række formidlings-, uddannelses-, forsknings-, og brandingsindsatser med naturen som omdrejningspunkt, sekundært til at kvalificere interessenter til at direkte at forbedre den biologiske mangfoldighed, flora og fauna. Der forventes over tid kumulative, synergistiske, mellem- til langsigtede, vedvarende effekter.

Screening	Indvirkning												Redegørelse for Nationalparkplanens indvirkning		
	Primær	Sekundær	Kumulative	Synergistiske	Kortsigtede	Mellemsigtede	Langsigtede	Vedvarende	Midlertidige	Ikke relevant	Positive	Neutrale		Negative	
Miljøparametre															
Biologiske mangfoldighed, flora og fauna (fortsat)		X	X	X		X	X	X				X			<p>Planen medvirker ved en lang række formidlings-, uddannelses-, forsknings-, og brandingsindsatser med naturen som omdrejningspunkt, sekundært til at kvalificere interessenter til at agere under hensyn til den biologiske mangfoldighed, flora og fauna. Der forventes over tid kumulative, synergistiske, mellem- til langsigtede, vedvarende effekter.</p> <p>Planen medvirker desuden ved planlægningsindsatser med naturen som omdrejningspunkt, sekundært til at sikre den biologiske mangfoldighed, flora og fauna ved at balancere benyttelse – beskyttelse. Der forventes kumulative, synergistiske, mellem- til langsigtede, vedvarende effekter.</p>
7.2 Befolkningen															
Befolkningen, arealanvendelse	X		X	(x)	X	X	X	X			X				<p>Planen medvirker til at sikre, at befolkningens arealanvendelse forbedres, idet dele af planen som primære mål har en række formidlings-, uddannelses- og brandingsindsatser der tilgodeser brugen af nationalparken på et bæredygtigt grundlag. Der forventes betydelige kumulative, kort- til langsigtede, vedvarende effekter. Der forventes nogle synergistiske effekter fra andre af nationalparkplanens indsatsområder.</p>
		X				X	X	X	X			(x)			<p>Planen indeholder elementer der sekundært kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan fremkomme arealer, som rent fysisk vil blive mindre tilgængelige for rekreativ udnyttelse. Det forventes at dele af indsatsen vil ske på arealer, der allerede i dag har adgangsbe- grænsninger, hvilket mindsker effekten. Til gengæld kan ændringerne medføre kvalitativt højere rekreativ værdi. Samlet vurderes effekten at være begrænset positiv, mellem- til langsigtet og vedvarende.</p>

Screening	Indvirkning												Redegørelse for Nationalparkplanens indvirkning		
	Primær	Sekundær	Kumulative	Synergistiske	Kortsigtede	Mellemsigtede	Langsigtede	Vedvarende	Midlertidige	Ikke relevant	Positive	Neutrale		Negative	
Miljøparametre															
Befolkningen, arealanvendelse (fortsat)		X	X		X	X			X		X				Planen indeholder elementer der sekundært kan have betydning for arealanvendelsen, idet indsats for netværk af frivillige, kan anspore til selv/gennem formidling at anspore andre til øget arealanvendelse. Der forventes kumulative, kort- til mellemsigtede og midlertidige effekter.
Befolkning, engagement - socialt ansvar	X		X		X	X	X		X		X				Planen medvirker til at sikre at befolkningens engagement og sociale ansvar øges, idet dele af planen som primære mål har udbygning af netværk af frivillige, hvori ældre kan bidrag som aktiv del af samfundet, og afdækning af mulighederne for at visse typer af opgaver kan varetages i regi af socialøkonomiske virksomheder. Der forventes kumulative, kort- til langsigtede, og midlertidige effekter.
Befolkningen, erhverv	X		X	X		X	X	X			X				Planen medvirker til at understøtte erhvervsudviklingen, idet dele af planen som primære mål har etablering af et koordinationsforum for erhvervsudviklingen og certificering og udviklingsunderstøttelse af særlige nicheprodukter samt HNV-kortlægning, der forventes at forøge tilskudsmulighederne for afgræsning. Der forventes betydelige kumulative, synergistiske, mellem- til langsigtede og vedvarende effekter.
		X		X		X	X		X		X				Planen indeholder elementer som indsats for øget adgang til naturen, afdækning af mulighederne for socialøkonomiske virksomheder og forskning, der sekundært kan anspore til erhvervsudviklingen. Der forventes synergistiske, mellem- til langsigtede og midlertidige effekter.
		X					X	X	X					(x)	Planen indeholder elementer der sekundært kan have betydning for landbrugets følgeerhverv, idet mindre landbrugsarealer i størrelsen nogle få hundrede ha kan blive ekstensiveret eller udtaget af landbrugsdrift som led i genskabelse af naturlige hydrologi. Der forventes begrænset negative, mellem- til langsigtede og vedvarende effekter.

Screening	Indvirkning												Redegørelse for Nationalparkplanens indvirkning		
	Primær	Sekundær	Kumulative	Synergistiske	Kortsigtede	Mellemsigtede	Langsigtede	Vedvarende	Midlertidige	Ikke relevant	Positive	Neutrale		Negative	
Miljøparametre															
Menneskers sundhed		X	X	X		X	X	X			X				Planen medvirker ved en lang række naturpleje-, formidlings-, uddannelses-, og brandingsindsatser sekundært til menneskers sundhed, dels ved at medvirke til naturområder af høj kvalitet (naturoplevelse) og dels ved formidling af disse med forventet øget friluftsliv og motion til følge. Der forventes synergistiske, kumulative, mellem- til langsigtede og vedvarende effekter.
7.3 Jordbund, vand, luft og klimatiske forhold															
Jordbund		X			X	X	X	X				X			Det vurderes, at planen har sekundær begrænset neutral effekt på jordbunden, da den kun indeholder mulighed for begrænsede jordarbejder i forbindelse med genetablering af naturlig hydrologi. Der forventes kort- til langsigtede og vedvarende effekt.
Vand		X			X	X	X	X			(x)				Det vurderes, at planen har sekundær begrænset positiv effekt på vandforhold, da genetablering af naturlig hydrologi vil ske på fugtige arealer, hvor vandstanden potentielt hæves. Der forventes kort- til langsigtede og vedvarende effekt.
Luft og klimatiske forhold		X			X	X	X	X				(x)			Det vurderes, at planen har sekundær begrænset neutral effekt på luftkvalitet og klimatiske forhold, da etablering af nyt nationalparkcenter sker som bæredygtigt byggeri og renovering af Lodbjerg Fyr sker under hensyn til bæredygtighed. Der forventes kort- til langsigtet, vedvarende effekt. Der er ikke vurderet på eventuelt induceret øget transport som følge af planen, idet der er betydelig usikkerhed om de fremtidige luftkvalitetsoptimeringer ved forskellige transportformer. Det er derfor ikke muligt at vurdere den kombinerede effekt af evt. øget transport og luftkvalitetsoptimering herfor.

Screening	Indvirkning											Redegørelse for Nationalparkplanens indvirkning			
	Primær	Sekundær	Kumulative	Synergistiske	Kortsigtede	Mellemsigtede	Langsigtede	Vedvarende	Midlertidige	Ikke relevant	Positive		Neutrale	Negative	
Miljøparametre															
Klimatiske forhold		X			X	X	X	X			X				Det vurderes at planen har positiv sekundær effekt på klimatiske forhold, idet genetablering af naturlig hydrologi afhængig af jordbunden sandsynligvis vil binde CO2-ækvivalenter. Der forventes kort- til langsigtet, vedvarende effekt.
7.4 Materielle goder, landskab og kulturarven															
Materielle goder										X					Det vurderes, at planen ikke indeholder elementer der har betydning for vurdering af materielle goder.
Landskab		X				X	X	X			X				Planen indeholder elementer der sekundært har betydning for værdien af landskabet idet indsatsen for at forøge sammenhængen i klitnaturen og genetablering af naturlig hydrologi vil medvirke til at sammenbinde og genoprette naturen i de tidligere ubrudte klitheder. Der forventes mellem- til langsigtede, og vedvarende effekter.
		X		X		X	X	X			X				Planen medvirker ved en lang række formidlings-, uddannelses-, forsknings-, og brandingsindsatser med naturen som omdrejningspunkt, sekundært til at formidle de landskabelige værdier til nationalparkens interessenter. Der forventes betydelige synergistiske, mellem- til langsigtede, og vedvarende effekter.
Kulturarv, herunder kirker	X				X	X	X	X			X				Planen medvirker til, at kulturarven bevares og sikres, idet dele af planen som primære mål har dels ved rydning har at synliggøre kulturhistoriske værdi som har været gemt i plantage og dels ved udarbejdelse af kulturhistorisk atlas (herunder med de i nationalparken beliggende kirker og kirketomter) at gøre kulturarven mere synlig. Der forventes kort- til langsigtede, vedvarende effekter.

Screening	Indvirkning												Redegørelse for Nationalparkplanens indvirkning	
	Primær	Sekundær	Kumulative	Synergistiske	Kortsigtede	Mellemsigtede	Langsigtede	Vedvarende	Midlertidige	Ikke relevant	Positive	Neutrale		Negative
Miljøparametre														
Kulturarv, herunder kirker (fortsat)		X		X		X	X	X			X			Planen medvirker ved en lang række formidlings-, uddannelses-, forsknings-, og brandingsindsatser med kulturarven (herunder kirker og kirketomter) som omdrejningspunkt, sekundært til at formidle kulturarven til nationalparkens interessenter. Der forventes betydelige synergistiske, mellem- til langsigtede, og vedvarende effekter.
Arkitektonisk arv	X		X	X	X	X	X	X			X			Planen medvirker til, at den arkitektoniske arv bevares og fremtidssikres, idet dele af planen som primære mål har at restaurere Lodbjerg Fyr, der nænsomt føres tilbage i udtryk til 1883. Der forventes kort-, til langsigtede samt vedvarende effekt ved selve restaureringen og hertil ved formidling af den svundne tids liv på og omkring fyret kumulative og i samspil med formidling af bl.a. Stenberg Landingsplads synergistiske effekter for oplevelse af den arkitektoniske arv.
		X	(x)			X	X	X			X			Planen indeholder elementer der sekundært kan have betydning for den arkitektoniske arv, idet indsats for netværk af frivillige, kan ansprore til selv eller gennem formidling at ansprore andre til oplevelse af den arkitektoniske arv. Hertil kommer at planens uddannelsesindsats og kan ansprore til oplevelse af den arkitektoniske kulturarv. Der forventes kumulative, mellem- til langsigtede og vedvarende effekter.
Arkæologisk arv	X				X	X	X	X			X			Planen medvirker til, at den arkæologiske arv bevares og sikres, idet dele af planen som primære mål har, ved udarbejdelse af kulturhistorisk atlas, at gøre kulturarven og den arkæologiske arv mere synlig. Der forventes kort- til langsigtede, vedvarende effekter.

Tabel 1: Gennemgang af nationalparkplanens indvirkning på væsentlige miljøparametre.

7.5 Tværgående vurdering

Forslag til Nationalparkplan 2016-22 vurderes:

- At have såvel primær som sekundær positiv indvirkning på miljøet;
- At have såvel primær som sekundær positiv indvirkning på befolkningen, idet begrænset negativ indvirkning for landbrugets følgeerhverv mere end modsvares af positiv indvirkning på erhvervsudviklingen generelt;
- At have sekundær positiv indvirkning på menneskers sundhed;
- At have sekundær positiv indvirkning på vand og klimatiske forhold samt neutral indvirkning på jordbund og luft;
- At have såvel primær som sekundær positiv indvirkning på landskab og kulturarven
- At have samlet positiv indvirkning på miljøet, idet enkelt begrænset negativ indvirkning modsvares af

Forslag til Nationalparkplan 2016-22 vurderes således at have samlet positiv indvirkning på miljøet, idet enkelte begrænsede negative indvirkninger mere end modsvares af positive indvirkninger på samme miljøparameter.

8. Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Der er med bekendtgørelsen for Nationalpark Thy og nationalparkplanen fastsat overordnede målsætninger, der vil have karakter af rammer for nationalparkens udvikling og som bevarer, styrker og udvikler miljøet med hensyn til:

- Biologiske mangfoldighed, flora og fauna, herunder at sårbare naturområder skal beskyttes mod slitage og forstyrrende færdsel og ophold og formidling af naturhistoriske værdier
- Friluftsliv herunder særlige naturoplevelser, herunder at udviklingen af friluftsliv og turisme skal ske på bæredygtigt grundlag og formidling af friluftsmæssige værdier.

- Lokalsamfundet, herunder erhvervslivet.
- Naturens kontinuitet, sammenhæng og frie udvikling med særligt fokus på de nationalt og internationalt betydningsfulde klit- og klithedelandskaber, næringsfattige søer og vådområder,
- Kulturmiljøer og kulturhistoriske spor, herunder formidling af kulturhistoriske værdier.

Målsætningerne skal sikre, at miljøet beskyttes mod eventuelle negative konsekvenser som tiltag på de enkelte indsatsområder (miljøparametre) kan medføre for andre miljøparametre. Afbalanceringen mellem de forskellige miljøhensyn ligger implicit som forudsætning under nationalparkplanens forskellige indsatsområder.

Planen indeholder desuden detaljeret basisovervågning og løbende naturovervågning, der sikrer input til adaptiv naturforvaltning, som kvalificerer de udførte tiltag ved at give information om eventuelle behov for justeringer af indsatsen.

Vedrørende modstridende naturinteresser, følger prioriteringen Natura 2000-planernes retningslinjer og bekendtgørelse om Nationalpark Thy's målsætninger. For så vidt angår konfliktende naturinteresser henvises til afsnit 9.

9. Miljørapportens udarbejdelse og grundlag for prioriteringer og valg

Miljørapporten er udarbejdet ud fra de oplysninger, der fremgår af "Redegørelse for udviklingen i og omkring Nationalpark Thy (2005-2014)", basisanalyse og udkast til Natura 2000-planer for de relevante Natura 2000-områder, samt data fra det nationale overvågningsprogram NOVANA, Biologisk Forening for Nordvestjyllands database, Nationalpark Thy's overvågningsprojekter, og monitoringsrapporter fra relevante LIFE-projekter.

I perioden fra 26. juni til 8. oktober 2014 havde offentligheden mulighed for at komme med idéer, forslag m.v. til Nationalparkplan 2016-22. Både privatpersoner, interesseorganisationer, netværk, forskningsinstitutioner, myndigheder m.m. benyttede sig af muligheden. I alt

indkom 76 forslag til nationalparkplanen: 26 af disse havde til formål at styrke den særlige klitnatur, 4 af at øge den biologiske mangfoldighed på dyrkede arealer og i klitplantager, 5 at styrke kulturhistorien i Nationalpark Thy, 13 at styrke mulighederne for friluftsliv, 16 at styrke forskning, undervisning, formidling og naturvejledning, mens 12 forslag havde til formål at styrke udviklingen i lokalsamfundet.

Bestyrelsen har organiseret processen således, at flest mulige interesser i lokalområdet har medvirket i en bearbejdning af grundlaget i fem arbejdsgrupper med bred repræsentation. Arbejdsgrupperne har efter en fælles workshop, hvor udvalgte problemstillinger blev drøftet på tværs, leveret deres bidrag videre til nationalparkens sekretariat, som har samlet de prioriterede indsatser i større indsatsområder. Sekretariatet har løbende afstemt bidrag og indsatsområder i forhold til miljømæssige konsekvenser. Indsatsområderne er afsluttende prioriteret af bestyrelsen i en proces, der også har involveret inddragelse af nationalparkrådet.

Der har ikke været behandlet alternativer til udkast til Nationalparkplan 2016-22. Alternativet til planen vil derfor være ikke at gennemføre planen – det såkaldte 0-alternativ.

Hvor der har været tale om konflikterende naturinteresser, har prioritering været de for Nationalpark Thy, i nationalt og/eller internationalt perspektiv særligt værdifulde, karakteristiske og/eller sårbare naturtyper og arter.

10. Overvågning

I nationalparkplanen er der fastsat en overordnet målsætning om, at nationalparkens udvikling skal følges og evalueres.

Nationalparkbestyrelsen skal revidere nationalparkplanen hvert 6. år. Revisionen skal koordineres med Natura 2000 planlægningen, så revisionen senest finder sted 2 år efter at Natura 2000 planen er vedtaget eller revideret. I forbindelse med revisionen skal bestyrelsen udarbejde en redegørelse og evaluering af de opnåede resultater.

Det er en vigtig opgave for bestyrelsen at følge nationalparkens udvikling og løbende tage stilling til, om man når de ønskede resultater. Det vil ske med udgangspunkt i data fra det nationale overvågningsprogram for vand og natur (NOVANA), Nationalpark Thy's egen detaljerede basis- og løbende naturovervågning samt besøgstal fra turismebranchen m.m.

11. Ikke teknisk resume

Nationalparkfondens forslag til nationalparkplan for perioden 1. april 2016 – 31. marts 2022 skal ifølge lovbekendtgørelse nr. 939 af 3. juli 2013 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljøvurdering. Vurderingen skal indeholde oplysninger, der følger lovens bilag 1.

Udkast til Nationalparkplan 2016-22 indeholder en status for Nationalpark Thy: De forudsætninger, der ligger til grund for planen samt nationalparkens aktuelle tilstand, beskyttelse og udviklingsmuligheder af bl.a. natur- og kulturværdierne, friluftsliv m.m. Planen beskriver bestyrelsens målsætning i relation til de mål, som er opstillet i bekendtgørelse nr. 840 af 18. august 2008 om Nationalpark Thy. I handlingsplanen beskrives den konkrete indsats, som bestyrelsen ønsker at sætte i værk med henblik på at bidrage til at opfylde nationalparkens formål og målsætninger. Endelig redegøres kort for, hvilke tilladelser og dispensationer, der er nødvendige for at realisere planen samt en oversigt over forventningerne til revision af planen.

Udkast til Nationalparkplan 2016-22 indeholder omfattende indsats, der enten som primært mål eller ved sekundær effekt vil sikre eller forbedre miljøforhold vedr. den biologiske mangfoldighed, flora og fauna; befolkningens arealanvendelse, engagement, sociale ansvar og erhvervsudvikling og menneskers sundhed; jordbund, vand, luft og klimatiske forhold; samt landskab og kulturarven. Samlet vurderes udkast til Nationalparkplan 2016-22 at have en positiv indvirkning på miljøet.